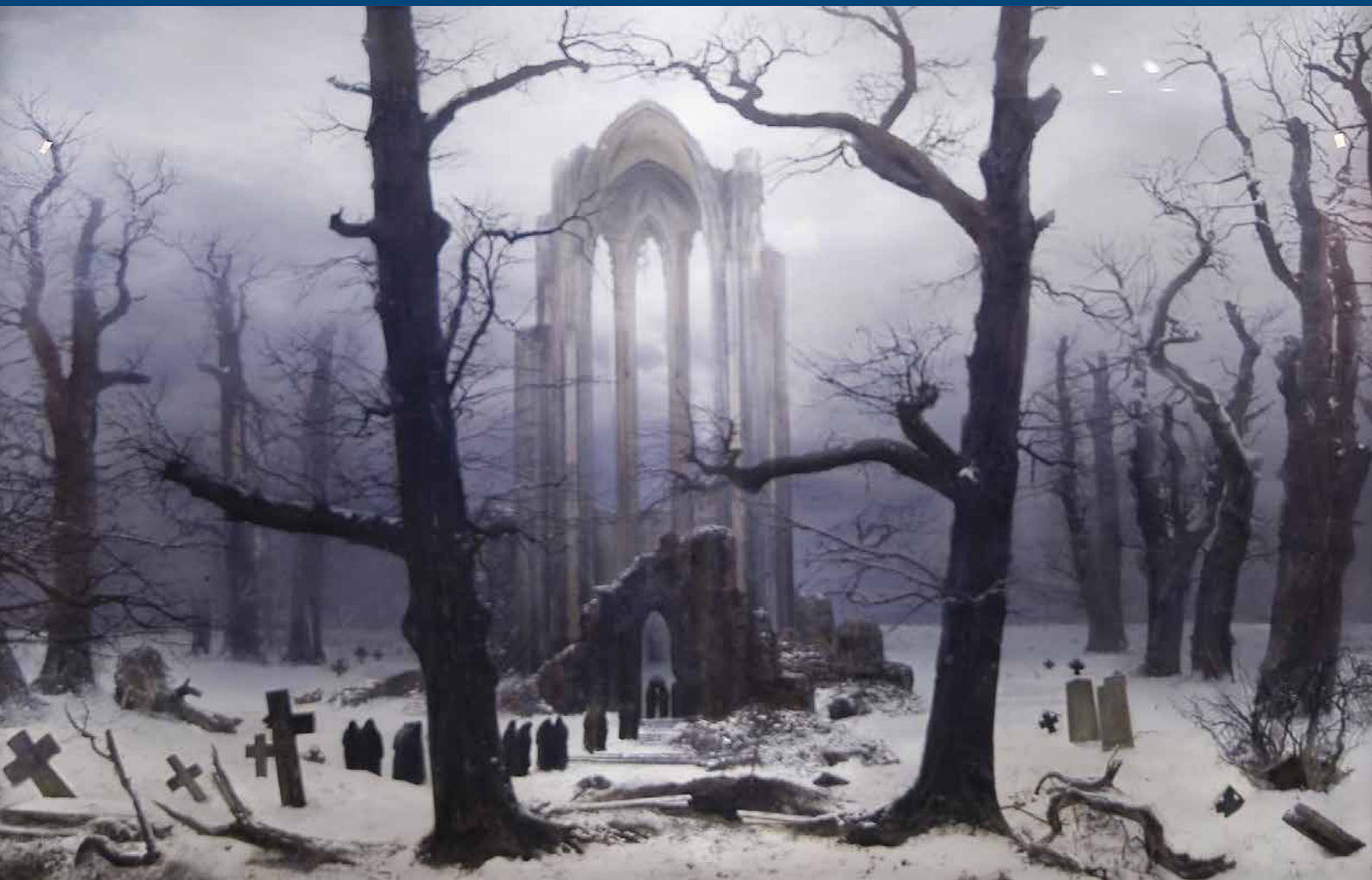

Hälsning

FRÅN FÖRSAMLINGSFAKULTETEN • 3/2021

Kyrkans frihet & fångenskap

Babylonisk fångenskap

Av Daniel Johansson, lektor i Nya testamentet på FFG.

Ar 587 f.Kr. intog babylonerna Jerusalem och förde bort många ur folket till Babylonien (2 Kung 25). Där anslöt de till dem som redan tio år tidigare (597) deporterats (2 Kung 24:10ff). Den babyloniska fångenskapen pågick tills Kores utfärdade sitt edikt år 538 och judarna tilläts återvända till Jerusalem. För Guds folk var detta en omtumlande period. Man hade förlorat sitt tempel, huvudstaden låg i ruiner och det folk som en gång räddats ut ur Egypten hade på nytt blivit fångar i främmande land. Det är därför inte så märkligt att judarna senare kom att associera främmande makter som förtryckte Guds folk med Babylon. Petrus benämner de kristna i Rom "församlingen i Babylon" (1 Pet 5:13). I Uppenbarelseboken är den dominerande beteckningen på Rom Babylon (Upp 14:8; 16:19; 17:5; 18:2, 10, 21). Babylon associerades med förtryck och förföljelse av Guds folk och eftersom detta mot slutet av det första århundradet kom från romarriket förknippades Rom med Babylon.

Det var denna etablerade association Martin Luther knöt an till när han gav en av sina berömda skrifter från år 1520 titeln *Om kyrkans babyloniska fångenskap*. Efter att under några år haft ett ambivalent förhållande till påven och kurian i Rom hade reformatorn blivit viss om att påvedömet var "Babels välde och Nimrods, den väldige jägarens, herradöme" (jfr 1 Mos 10:8-9). Den senare anspelnigen avsåg att påven sökte makt och ägnade sig åt att i inre och yttre avseende "jaga" snarare än att som en herde föra sina får på bete. Den direkta bakgrunden till skriften var den kritik Luther mött sedan han uppmanat påven att på nytt ge lekmännen rätt att få del av både bröd och vin i nattvarden. Sakramenten hade, menade Luther, i detta och flera andra avseenden förvanskats genom påvedömet traditioner och regler och förvandlats till ett system av tvång och

kontroll. Jag påstår, skriver Luther, att sakramenten "genom den romerska kurians förvällande för oss blivit bragta i en jämmerlig fångenskap och kyrkan berövad all sin frihet". Vad sakramentens fångenskaper består i och vad den kristna friheten innebär när det gäller dessa är ämnet för boken.

Under förra läsåret undersökte vi här på FFG innebörden i begreppet "frihet" för kristna. Kommande läsår avser vi att se på den andra sidan av myntet, "fångenskap".

En enskild kristen kan komma i olika slags fångenskap, en bokstavlig genom yttre förföljelse, en inre genom att samvetet på ett obibliskt sätt blir bundet. Det var en sådan inre bundenhet Luther menade att människor råkat ut för när sakramenten inte förvaltades enligt Kristi instiftelse. Det finns knappast någon numera "som tänker därpå, att han blivit döpt, långt mindre någon som berömmar sig därav, då man ju uppfunnit så många andra vägar för att erhålla syndernas förlåtelse," skriver Luther. Hade man förstätt dopet rätt hade till exempel avlaten aldrig uppstått och tyngda samveten hade hämtat tröst i löftesordet "den som tror och blir döpt ska bli salig" (Mark 16:16).

Fångenskapen kan också gälla en församling eller en hel kyrka. Vi kan bara tänka på hur kommunistländerna under 1900-talet höll kyrkorna i ett järngrepp genom förföljelse och tillsättande av kyrkoledare lojala mot regimerna eller hur politiska partier med ledamöter utan förankring i kyrkans inre liv håller den svenska kristenhetens största samfund i fångenskap.

I den kristna samtidsanalysen – det gäller enskilda, präster, såväl som samfund – är det viktigt att fundera på om och hur man själv hålls fången och att rannsaka sig själv om man genom lära eller liv bidrar till att hålla kristna bröder och systrar i fångenskap.

Det var en sådan inre bundenhet Luther menade att människor råkat ut för när sakramenten inte förvaltades enligt Kristi instiftelse.

Hälsning ges ut av

Församlingsfakulteten
Ekmansgatan 3
411 32 Göteborg

Tel: 031-778 35 40

E-post: info@ffg.se

Hemsida: www.ffg.se

Ansvarig utgivare:

Torbjörn Johansson

Redaktion:

Jakob Appell (red.)

Marie Persson (red.sekr.)

Grafisk formgivning:

Design för Livet, Lund

Var gärna med och stöd arbetet på Församlingsfakulteten! Du kan göra det på något av följande sätt:

PlusGiro: 6 40 60-7

BankGiro: 622-5387

Swish: 123 100 84 57

Det är skillnad på bekymmer och bekymmer

Av Jakob Appell, redaktör för Hälsning.

Gör er inga bekymmer för något utan låt Gud i allt få veta era önsknings genom åkallan och bön med tacksägelse. Då skall Guds frid, som övergår allt förstånd, bevara era hjärtan och era tankar i Kristus Jesus. (Fil 4:6-7)

Det tycks vara skillnad på bekymmer och bekymmer. Enligt Psalm 90:10 är livet som bäst när det är möda och bekymmer. Föräldrar vet hur det kan vara. Eftersom Gud gett barnen har han också gett ett visst mått av möda och bekymmer som vi inte ”gör oss”, utan som vi får. Men Paulus varnar för att *göra* sig bekymmer. Jesus sa: ”Marta, du gör dig bekymmer för så mycket” och pekade på Maria som satt vid hans fötter (Luk 10:38ff). Att *göra* sig bekymmer handlar nog inte så mycket om vad vi gör, utan vad vi *inte* gör, nämligen att vi försummar umgänget med Herren: platsen vid hans fötter och samtalet med honom. Och då handlar det inte om att pressa in en extra bön i ett redan späckat schema utan att kontinuerligt få in hans hjärta och tanke i vårt eget hjärta och tanke, så att vi inte jagar efter vind, flyr hans vilja för oss, eller ägnar oss åt fel saker, o.s.v. När sekulariseringen går så fort och tidsandans inflytande är högst påtagligt så handlar det djupast sett om att inte förlora sig själv.

Det handlar om att möta dagen och livet *med* Herren, inte utan honom. För när vi väl bjuder in honom till att vara med så finns det ingen ände på det engagemang han visar för oss och för vår frälsning, och för andra genom oss. Det är vad vi går miste om. Låt Gud veta *allt*, skriver Paulus. *Alla* era önsknings. Nu kan våra önsknings vara både omogna och korttänkta, men att komma i Jesu namn är att vara iklädd hans rättfärdighet. Gud tål de mest egotrippade böner, men i bönen samtal kan tankar ges som är mera mogna och klartänkta. Och om vi tänker på just bekymren, som ofta är människor i vår närhet, så handlar det om att lämna dessa människor åt Herren som har en ännu större omsorg om dem än vad vi själva

kan uppåda och tänka ut. Bördans tyngd blir där- efter, bekymren blir oss övermäktiga utan honom. Och för att inte missa att se vilken skillnad bönen gör uppmanar aposteln till bön med *tacksägelse*, som är Guds inbjudan till att lägga märke till vad Gud redan gett och gjort.

Vi ska heller inte missa den tredje komponenten i bönen, som Paulus ger, nämligen *åkallan*. Åkallan är tilltalet i bönen, t.ex. ”Fader vår som är i himmelen”, men inte bara ett tilltal. När vi stannar upp inför vem vi talar till, och får tala till, så förändras egentligen hela bönen. Att blott vara i Faderns närhet, hos honom ”som ser i det fördolda”, gör att vi kan förnimma något av det stora som Jesus sa, nämligen att Fadern vet vad vi behöver redan innan vi ber honom om det (Matt 6:8).

”Då skall Guds frid ...” lovar aposteln. Det underliga är att han inte säger ”då ska ni få det ni just önskat”. Men friden kommer av att ha tagit Herren med sig i allt, bjudit in honom och hela hans välvilja för oss, som inte bara visar sig i direkta svar på direkta böner, utan i allt han ger oss till själens mognad och frälsning, ja, att lägga märke till allt vad han gör. Därför handlar friden djupast sett om att hjärta och tankar ska bevaras i *Jesus*, för att med *hans* hjärta och tanke se på oss själva, medmänniskorna, kallelserna, och bekymren i den här världen.

Friden kommer av att ha tagit Herren med sig i allt.

Upptäck masterprogrammet på FFG!

Master of Sacred Theology – vad är det?

Concordia Theological Seminary (CTS) i Ft Wayne (USA) erbjuder i samarbete med Församlingsfakulteten en utlokalisering av deras program *Master of Sacred Theology* (STM) i Göteborg. Programmet passar både den som söker fortbildning för tjänst och ledarskap i kyrkan och den som vill utveckla forskningskompetens inför ev. doktorstudier i teologi. Upplägget har anpassats så att ex. präster i tjänst ska kunna genomföra programmet vid sidan om arbete, med tre intensivkurser per år på FFG (totalt 9 kurser), ett antal examinationer och mindre uppsatser, samt en avslutande omfattande examensuppsats ("thesis"). Både lärare från CTS och FFG undervisar. Urvalet av kurser begränsas till de kurser som ges i Göteborg, i första hand kurser i systematisk teologi, men det är möjligt att i det egna uppsatsskrivandet styra forskning och fördjupning in mot andra discipliner, såsom exegetik och pastoralteologi.

Kurser under kommande läsår – prova på!

Det är möjligt att ansöka om att delta i hela programmet, eller bara i enstaka kurser. Under hösten inbjuds till ett särskilt "prova-på"-tillfälle, när John Pless kommer från USA för att ge kursen "Baptism and Lutheran Catechesis". Kontakta FFG för anmälan och mer information. Följande kurser är schemalagda kommande läsår:

- 13–18 september 2021 med Torbjörn Johansson från FFG: *The Lutheran Theology of Dietrich Bonhoeffer in Context* (Sasse, Barth and the Totalitarian State)
- 15–20 november 2021 med John Pless från CTS: *Baptism and Lutheran Catechesis*
- 28 februari–5 mars 2022 med Naomichi Masaki från CTS: *The Doctrine and Liturgy of the Lord's Supper*

Varför prova på? En student svarar!

En av studenterna, Magnus Magnusson som är präst i Torestorp, förklarar att han alltsedan prästvigningen haft en längtan efter fördjupning med ett mer konfessionellt (och akademiskt gångbart) innehåll. När han vid ett tillfälle "ramlade över" FFG:s information om STM-programmet passade det just då bra in i "livspusslet", samtidigt som programmets innehåll och upplägg svarade mot hans önskan.

När Magnus väl börjat programmet inspirerades han både av de kunniga lärarna från CTS/FFG och gemenskapen med övriga studenter, de flesta tjänstgörande präster i Östersjöområdet. "En frisk fläkt för mig som präst i Svenska kyrkan", förklarar Magnus. Men än mer. Magnus beskriver det som att han fördjupades i det som han blivit kallad till, nämligen att vara präst och förkunnare. Efter lite mer än 10 år som församlingspräst gav fördjupningen möjligheten att sätta in pastorala erfarenheter i sitt teologiska ramverk.

Samtidigt har ett personligt forskningsintresse drivit Magnus studier, vilket han kunnat kanalisera inte minst i de uppsatser som krävts i varje kurs. Det är synen på Skriften, Skriftens inspiration, samt den bibliska förankringen för principen "Sola Scriptura" som de lutherska reformatörerna formulerade. Även om kurserna och kurslitteraturen varit fixerade menar Magnus att han kunnat fördjupa olika sidor av sitt intresseområde i uppsatser, t.ex. Paulus syn på Skriftens inspiration i kursen "Justification", Matteus självförståelse som författare av helig skrift i kursen "Office of the Holy Ministry", och Jesu egen syn på skriften (Gamla testamentet) i kursen "Hermeneutics".

Till prästkollegor i Svenska kyrkan har Magnus bara positivt att säga. "Det finns mig veterligen inget annat

program som passar så bra för en präst i tjänst, som ger så mycket teologiskt matnyttigt för prästtjänsten och som är pastoralt tillämpbart.” Magnus sticker inte under stol med att det krävs en del för- och efterarbete i anslutning till de veckolånga intensivkurserna, men förklarar att han åtminstone fått en av tre kurser per år som fortbildning i tjänsten. I skrivande stund har Magnus fullgjort 5 av 9 kurser och har genom sina olika uppsatser kommit en bit på väg i arbetet med sin avslutande ”thesis”.

Intresserad?

Ansökan och mer information om programmet finns på hemsidan: www.ffg.se/utbildning/master

Avgiften är 5 000 SEK per kurs, stipendier som täcker avgiften finns att ansöka om. För antagning krävs en Bachelor i teologi (teol. kand.) eller motsvarande. Undervisning och uppsatsskrivning sker på engelska.

Fortsatt ackreditering för master-programmet

Ackrediterade studieprogram måste med viss regelbundenhet genomlysas och ges förnyad ackreditering. För vår samarbetspartner om mastersprogrammet, *Concordia Theological Seminary* i Ft Wayne (CTS), ägde ett sådant ackrediteringsbesök rum förra året. Det var meningen att det skulle genomföras redan under vårterminen men det blev på grund av pandemin framflyttat till hösten. Nu har resultatet kommit. De båda ackrediteringsorganisationerna ATS (*The Association of Theological Schools*) och HLC (*Higher Learning Commission*) ger seminariet högsta betyg, vilket innebär att de får full ackreditering för alla sina program i ytterligare tio år. Det dröjer därmed tio år tills nästa genomlysning sker.

För Församlingsfakultetens del innebär detta att STM-programmet vi driver i samarbete med CTS är ackrediterat för de närmaste tio åren. STM-programmet här i Göteborg fick ett särskilt omnämnande i ATS rapport, där det framhölls som ett av fyra särskilt starka områden i CTS arbete. Det karaktäriserades på följande sätt: ”A winsome model of international theological education that supports students in the completion of meaningful STM theses” (”en framgångsrik modell för internationell teologisk utbildning som understöder studenter i fullföljandet av en meningsfull STM-uppsats”).

Som ett led i ackrediteringsprocessen besöktes FFG 1–2 mars 2020 av Dr. Barbara Mutch, director of accreditation vid ATS. (Besöket hanns med precis innan pandemin tog fart i Europa och USA.) Hon deltog i examenshögtiden 1 mars, samtalande sedan följande dag med studenter, lärare, ansvariga för programmet och representanter för PIBUS styrelse. Förberedda rapporter och andra dokument, samt

Dr. Barbara Mutch, director of accreditation vid ATS, besökte FFG i mars 2020. Här i samtal med rektor Torbjörn Johansson.

Hannu Mikkonen, en av studenterna som avlagt STM-examen. Här med Naomichi Masaki, supervisor för programmet.

studenters examensarbeten granskades. Större delen av tiden ägnades åt samtal med huvudansvarig för STM-programmet, Naomichi Masaki, och de ansvariga på FFG, Rune Imberg och undertecknad. Samtalen kännetecknades av en mycket konstruktiv dialog där Mutch med sin erfarenhet från många olika skolor i skilda kontexter med en sakkunnig analys utifrån kom med konkreta förslag på hur ett redan mycket välfungerande program kunde bli ännu bättre. Att bedriva utbildning är en pågående process där man hela tiden försöker förbättra programmets olika beståndsdelar.

En särskild utmaning för vårt STM-program är att det samlar studenter från olika länder där utbildningsbakgrunden, även om den på pappret är densamma, kan vara rätt olika. Till detta kommer att studenterna bara möter lärarna vid tre tillfällen under året i samband med intensivkurserna, lärare som dessutom kommer från två olika institutioner. Hur arbetar man då för att varje kurs och varje tillfälle ska ge kontinuerlig utveckling och växt för varje enskild student genom konkret och handfast feedback? Det var en fråga som dryftades i samband med ackrediteringsbesöket. Samtalen ledde till förslag på flera konstruktiva åtgärder som nu tillämpas.

DANIEL JOHANSSON

”Sanningen är mäktigare än dem alla”

Luthers skrift *Om Kyrkans babyloniska fångenskap. Ett preludium*

Fördjupning av Torbjörn Johansson, rektor på FFG.

Under läsåret 2021-2022 uppmärksammar FFG en annan av Martin Luthers reformatoriska skrifter: ”Om kyrkans babyloniska fångenskap” (1520). I kommande nummer av Hälsning kommer fördjupningsdelen utifrån teologins olika discipliner belysa sidor av Kristi kyrkas ständiga kamp för sin redan givna frihet och hur krafter försöker föra Kyrkan in i olika former av fångenskap. Luther kallade ofriheten som omgärdade den dåtida kyrkan för ”babylonisk” och gav i sin bok exempel på hur kyrkans frihet inskränkts. I detta nummer introducerar Torbjörn Johansson, som ett bidrag från den systematiska teologins bord, bokens innehåll och tillkomst.

Ett mycket centralt begrepp under reformationens framväxt var ”frihet” (*libertas*, *Freiheit*). Luther använder det i många olika sammanhang och en period använder han t.o.m. i brev namnet Martinus *Eleutherius* – enligt tidens sed att översätta och antaga grekiska namn – vilket betyder Martin ”Den frie [eftersom han befriats av Gud]” (se mera om detta på FFG:s Youtube-kanal). Frihetstemat kommer till uttryck även i boks titlar, såsom fallet är med Luthers båda ”tvillingskrifter” *Om kyrkans babyloniska fångenskap* och *En kristen människas frihet*, publicerade tätt efter varandra hösten 1520. De båda skrifterna räknas till reformationens viktigaste skrifter och de sammanfattar hur långt Martin Luther hade nått i sina tankar år 1520.

Bokens plats i reformationens utveckling

Det framgår i inledningen till *Om kyrkans babyloniska fångenskap*, att Luther nu hade skärpt tonen i fråga om avlatsbruket. Han hade behandlat frågan i sina 95 teser och flera efterföljande publikationer med syfte att få bort detta missbruk från kyrkan.

Men när den påvliga ledningen för kyrkan hade försvarat avlatens bruk, riktade Luther alltmer kritik mot påvedömet som sådant. Han säger i inledningen till *Om kyrkans babyloniska fångenskap* att han ångrar en två år gammal skrift om avlaten, ”ty på den tiden var jag ännu fången i en grovt vidskeplig vörndnad för det romerska tyranniet”. Han önskar att denna och liknande gamla skrifter om avlaten skulle brännas och istället att alla skulle lära sig denna sats: ”Avlat är ett gagnlöst påfund av de romerska smickrarna.” Luther menar att genom avlaten tillintetgör påvekyrkan människornas tro på Gud och berövar dem på deras pengar. Han kallar påvedömet för ”Babels välde och Nimrods välde”, men en anspelning på 1 Mos 10:8f, där det står att Nimrod var den förste som fick stor makt på jorden och att han var en väldig jägare. Mot denna makt vill Luther ”slå an ett preludium om den romerska kyrkans fångenskap”. Med Guds ord som norm går han igenom de sju sakrament som den romerska kyrkan räknade med. Vi ska här kortfattat se på något av hans resultat.

Genomgång av de sju sakramenten

För att något ska räknas som ett "sakrament" menar Luther att det ska finnas förordnade yttre tecken av Gud som är förbundna med löftet om syndernas förlåtelse. Med denna definition finns det endast två sakrament, dopet och nattvarden. Luther kan även kalla boten för ett sakrament (inledningen), men vid en precisering menar han att den egentligen saknar det yttre tecknet och i sak innebär ett återvändande till dopet. De övriga fyra sakramenten som han går igenom är konfirmationen, äktenskapet, prästvigningen och sista smörjelsen. Dessa vill alltså Luther inte kalla sakrament eftersom de inte uppfyller ovan nämnda kriterium. Han vill återställa dessa handlingar till deras bibliska enkelhet och ta bort de obibliska föreställningar som hade vuxit fram i anslutning till dem.

Nattvarden

Luthers framställning är inte jämnt fördelad över de sju romerska sakramenten utan ungefär halva boken ägnas åt nattvarden och dopet. Nattvarden, menar Luther, har genom missbruk och mänskliga traditioner hållits i en trefaldig fångenskap. *Den första fångenskapen* innebär att lekmännen inte får ta del av kalken utan man har endast delat ut brödet. Skulden för detta ligger inte hos lekmännen utan hos prästerna. *Den andra fångenskapen* gäller transsubstantiationsläran, enligt vilken man med hjälp av aristotelisk filosofi ställer upp en obligatorisk trosdogm som inte bara saknar stöd i Skriften, utan strider mot Skriften. Medan transsubstantiationsläran innebär att brödet blir till Kristi kropp och upphör att vara bröd, så beskriver Skriften det så, att det är Kristi kropp och bröd samtidigt: "Brödet som vi bryter, är det inte en delaktighet i Kristi kropp?" (1 Kor 10:16). Sedan människan har provat sig ska hon äta av brödet – och därigenom få del av Kristi kropp. Luther gör inga försök att få ihop detta med ett visst filosofiskt system utan säger att "den Helige Ande är större än Aristoteles". Han tror och bekänner det helt enkelt för att Guds ord lär så. *Den tredje fångenskapen* ser han som det allra värsta missbruket, nämligen att "mässan är ett gott verk och ett offer". Han framför en omfattande kritik av mässoffersläran. "Jag vill använda all flit på det att ingen inför Kristi domstol må kunna påbörda mig skulden för sin otro och okunnighet om sanningen." Luther framhåller utifrån Jesu instiftelseord, att det handlar om *löftesord* vilket tas emot i *tro*. Av den

enkla måltiden har kyrkan gjort ett offer som kan frambäras inför Gud för levande och döda. Betalningar för hållandet av sådana mässor inbringade stora belopp till kyrkor och kloster, vilket Luther beskriver som en del av kyrkans fångenskap. "Ty på detta sätt har Guds högheliga testamente tvingats att tjäna den mest skändliga vinningslystnad och det genom gudlösa människors meningar och traditioner, som med åsidosättande av Guds ord istället dukat upp för oss sina egna hjärtans tankar och därmed för världen. Vad bryr jag mig om förförarnas stora antal och maktställning? Sanningen är mäktigare än dem alla."

Dopet

När det gäller dopet, så menar Luther att det har bevarats från kyrkans vinningslystnad och bjudits fritt åt alla. Men likväl har djävulen lyckats göra om intet dopets kraft hos de vuxna om än inte hos barnen. De vuxna tänker nämligen inte på sitt dop eftersom de har blivit lärda att det finns så många andra vägar in i himmelriket. Fokus hade hamnat på vad som kallades den "andra räddningsplankan", nämligen boten. Ur denna har sedan otaliga bördor i form av olika klosterlöften, religiösa plikter, satisfaktioner och pilgrimsresor uppkommit, och alla dessa människopåfund hade skapat ett hårt tyranni som rådde över Guds församling. Allt detta borde biskoparna, skriver Luther, röja ur vägen och så återge dopet sin bibliska betydelse. I likhet med

Den kyrkans frihet som Luther här behandlar, rör sig inte i första hand om frihet gentemot världsliga makthavare utan gentemot det inomkyrkliga förtryck som vill binda människor till sådant som Gud inte har befallt.

förståelsen av nattvarden pekar Luther i dopets sammanhang på huvudbegreppen *löfte och tro*. Det är ett löfte från Gud som är själva grunden: ”Den som tror och blir döpt, han ska bli frälst.” (Mark 16:16). Detta löfte förblir alltid gällande ”och står redo att med öppna armar mottaga oss, så snart vi blott vänder åter”. Att göra bot är därför att erinra sig sitt dop och med förtröstan återvända till denna borg och där *finna frälsningens visshet*. Här möter även bilden av dopet som ett skepp (136), vilket inte slås sönder, en bild som Luther använder även i Stora katekesen, nio år senare. Luther vill alltså återge dopet den särställning som det har i Nya testamentet. Det gäller inte endast vid det kristna livets början utan omfattar det i sin helhet och får sin fullbordning först vid döden och uppståndelsen. Anledningen till att det ska ha denna särställning är att det till skillnad från många regler och botövningar är av Gud själv påbjudet.

Kyrkans frihet

Om kyrkans *babyloniska fångenskap* har som ovan nämnts en tvillingskrift, *Om en människas frihet*. Trots att de båda skrifterna är olika i ämnesval och stil, så förenas de i vad som Luther menade vara det allt avgörande: att Guds ord får råda i alla frågor. Den enskilda kristna människan blir då befriad till att leva i tjänande kärlek och kyrkan befrias genom evangelium från mänskliga stadgar, vilka med tiden utgör ett hårt tyranni. Det handlar om att vinna en frihet för evangelium, Guds löften som kan skapa tron i hjärtat genom Andens verk.

Den *libertas ecclesiae*, kyrkans frihet, som Luther här behandlar, rör sig inte i första hand om frihet gentemot världsliga makthavare utan gentemot det inomkyrkliga förtryck som vill binda människor till sådant som Gud inte har befallt. Det är inom kyrkan och i Guds namn som sådana tyranner träder upp. I den situationen går inte frontlinjen mellan kyrkan och världen utan rakt igenom kyrkan. Detta är i själva verket en konfliktlinje som vi möter på flera ställen i Nya testamentet. Paulus varnar t.ex. i sitt avskedstal till de äldste från Efesus för att rovlystna vargar ska träda fram, för att män som kommer ur den egna kretsen ska träda fram och förvränga sanningen (Apg 20:30). Vad gör då Paulus inför detta hot? Han hänvisar de äldste till Guds ord: ”Och nu överlämnar jag er åt Gud och hans nåderika ord, som har makt att uppbygga er och ge åt er arvsloten bland alla dem som blivit helgade.” (Apg 20:32). Det är i linje med detta råd, som Luther i *Om kyrkans babyloniska fångenskap* kallar kyrkan att återvända till Guds ord och helt ställa sig under det.

Två huvudfrågor i boken

Sammanfattningsvis är Luthers skrift viktig för förståelsen av den evangeliska *sakramentsuppfattningen*, liksom för frågan om *frihet* från mänskliga traditioner och auktoriteter, även när dessa finns inom kyrkan. I båda frågorna ser vi i boken hur Luther har börjat tillämpa skriftprincipen, vilken innebär att en kristen i lärofrågor och i sitt samvete endast ska vara bunden vid Guds ord.

Recension: *Bethelbekännelsen 1933. Ett lutherskt försök*

Pris: 185 kr. Boken kan beställas från FFG, porto tillkommer (eller från Din Bok, www.din-bok.se)

Bethelbekännelsen från 1933, vad är det? För några månader sedan hade jag ingen aning om vad det var för något. Efter att ha tagit del av Församlingsfakultetens akademiska skriftserie nr 15 vet jag nu vad det handlar om och den har en spännande historia med ett budskap till oss i denna tid.

Efter Hitlers maktövertagande 1933 gjorde en grupp teologer med Hermann Sasse och Dietrich Bonhoeffer i spetsen ett försök att svara den totalitära statens anspråk. Resultatet blev Bethelbekännelsen som nu för första gången finns i svensk översättning av Simon O. Pettersson. Rektorn vid Församlingsfakulteten, teol. dr Torbjörn Johansson inleder med en historisk bakgrund och avslutar med några teologiska kommentarer, kortfattat och pregnant skrivet.

Bethelbekännelsen är en bekännelse. Det är inte en text som utgår från samtidens frågor och försöker svara på dem utan det är en text som börjar med bekännelsen och utifrån den svarar och ger perspektiv på samtidens frågor och utmaningar.

Artiklarna i bekännelsen är bl.a. "Den heliga Skrift", "Vad är reformation?", "Treenigheten", "Kristus", för att bara nämna några exempel. Dessa ämnen är också mycket

aktuella idag.

Bethelbekännelsen blev ett misslyckat lutherskt försök 1933. Författarna till den gjorde misstaget att lämna ut den på remiss och det ledde till många ändringar, som Sasse och Bonhoeffer inte kunde ställa sig bakom. De stod fast vid den ursprungliga texten.

Den bok som Torbjörn Johansson nu gett ut kan läsas på flera sätt. Man kan läsa den för att få en inblick i kyrkokampen på 1930-talet. Man kan också läsa den som en text skriven till vår tid. Då, 1933, var den ett misslyckat lutherskt försök men vi kan ta till oss Sasses och Bonhoeffers text som

ett budskap till oss och vår tid.

Det var min reflektion, när jag läste boken. Den är ju skriven till och för oss!

Jag vill starkt rekommendera denna bok till läsning! Den ger inblick i ett viktigt historiskt skeende och den utmanar till reflektion över vår tids frågor. Och i den brottningen är den oss till stor hjälp.

ROLF PETERSSON
Lilla Edet

NY BOK!

Simul: Inquiries into Luther's Experience of the Christian Life

Nyligen publicerades en bok på *Vandenhoeck & Ruprecht Verlage*, där Torbjörn Johansson och Daniel Johansson varit redaktörer tillsammans med Robert Kolb.

Från innehållsförteckningen kan nämnas följande artiklar:

- Torbjörn Johansson: *The Simul Dimension of Lutheran Theology*
- Oswald Bayer: *Luther's 'Simul Iustus et Peccator'*
- Robert Kolb: *Old Adam, New Martin. The Fatal and Resurrecting Consequences of Baptism in Luther's Use of Romans 7*
- Timothy Wengert: *Philip Melancthon and the 'Simul Iustus et Peccator'*
- Daniel Johansson: *The Shema, Kyrios, Theos and Simul*
- Timo Laato: *Justification in the Sermon on the Mount. Against the Background of the Entire Gospel According to Matthew*

Välkomna till *Fakultetens dag* lördagen den 13 november!

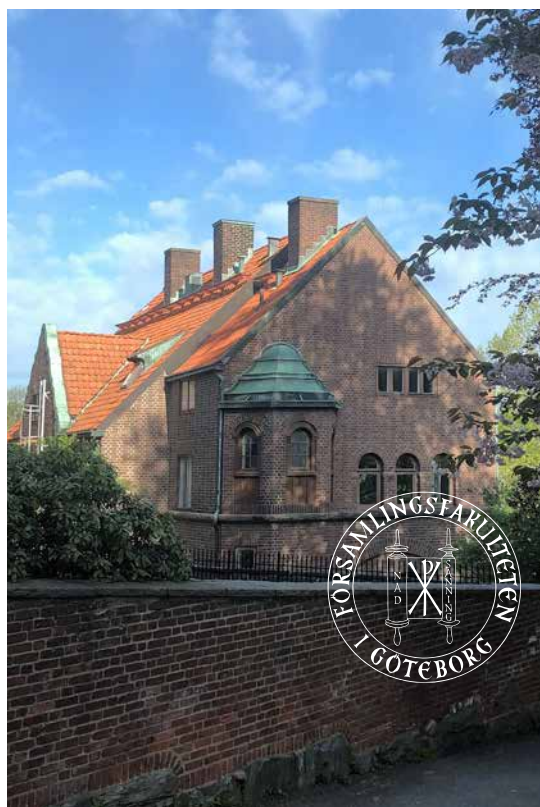
Tema: "För att jag ska vara hans egen"

- 13.00 Inledning, bön
Daniel Johansson: *Lilla katekesens anatomi. Dess inre struktur och funktion*
- 14.00 Niklas Olsson: *Teologiskt relevanta översättningsproblem i Lilla katekesen*
- 14.45 Kaffeservering med kollekt till FFG, bokloppis m.m.
- 15.15 Torbjörn Johansson: *Frukta Gud utan att vara rädd? Gudsfruktan i Bibel och bekännelse*
- 16.15 John Pless: *Praying the Catechism*
- 17.30 Slut

Prof. John Pless kommer på förmiddagen att ha ett seminarium om Lilla katekesen. Se hemsidan för information och anmälan.

Med reservation för ändringar. Följ informationen på FFG:s hemsida. Begränsat antal platser. Föranmälan senast 9 november (nödvändig p.g.a. pandemin).

Fakultetens dag – en mötesplats!

Kvällsbibelskolan tillbaka!

Tema: "Kyrkans frihet & fångenskap"

Under några måndagskvällar i höst bjuder Församlingsfakulteten återigen in till kvällsbibelskola och denna gång med en tematik som knyter an till ett temaår på FFG: Martin Luthers skrift från 1520 "Om kyrkans babyloniska fångenskap". Boken är bl.a. en redogörelse för hur sakramenten i den medeltida romersk-katolska kyrkan hade kommit att missbrukas, till plåga för samvetena, och hur reformatorerna menade att sakramenten skulle förstås och brukas när kyrkan är fri. Kvällsbibelskolan tar upp fler perspektiv på hur kyrkans frihet ser ut och hur kyrkan ständigt står i en kamp för sin frihet gentemot olika makter i samtiden.

Tid: måndagar kl. 18.00–19.45 (med fikapaus)

Plats: Församlingsfakulteten, OBS! begränsat antal platser
Avgift: i anmälningsavgiften 200 kr ingår fika för hela terminen

Anmälan: info@ffg.se, 031-778 35 40 senast 13/9

Med reservation för ändringar.

Program hösten 2021

- 20/9 *Kyrkans frihet & fångenskap*, Torbjörn Johansson
- 27/9 *"Om kyrkans babyloniska fångenskap" i aktuell belysning*, Daniel Johansson
- 4/10 *Kyrkans glädje i Anden*, Fredrik Brosché
- 11/10 *Den sanna och den falska fångenskapen*, Timo Laato
- 18/10 *"Bethelbekännelsen 1933" i aktuell belysning*, Torbjörn Johansson
- 25/10 *Katekesen och kampen för friheten*, Henrik Andersson
- 1/11 *Babylon i Bibeln och i samtiden*, Daniel Johansson
- 8/11 *Kyrkans sju kännetecken*, Jonatan Ådahl

Personalförändringar på Församlingsfakulteten

Som nämndes i förra numret av *Hälsning* har Jonatan Ådahl börjat arbeta på FFG (se intervju sidan 12).

Jakob Appell, är fr.o.m. i höst tjänstledig för studier. Jakob har antagits till doktorsprogrammet vid *Concordia Theological Seminary* i Ft Wayne och kommer att flytta till USA med familjen för en tvåårsperiod. Upplägget för doktorandstudier ser annorlunda ut än i Sverige, vilket innebär fokus på kurser och examinationer inom huvudämnet de första två åren och avhandlingsarbete först därefter.

Huvudämnet är systematisk teologi, där Jakob önskar att styra forskningen mot den pastorala och praktiska teologin.

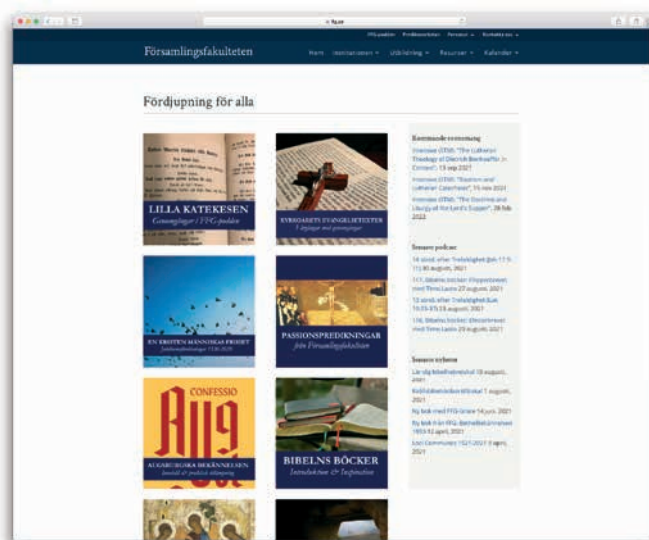
Henrik Andersson har anställts för att under Jakobs frånvaro arbeta med information och rekrytering. Han kommer att kombinera deltidstjänsten på FFG med arbetet som profilpedagog på Vasaskolan och som präst i Immanuel församlingen.

Daniel Johansson kommer under Jakobs tjänstledighet att vara t.f. redaktör för *Hälsning*.

FÖRDJUPNING FÖR ALLA: unik resurs på FFG:s hemsida

Som nämndes i förra numret av *Hälsning* pågår ett arbete med "Församlingsfakulteten för alla". En helt ny resurssida har skapats på hemsidan där bl.a. alla inspelade resurser (ljud eller film) samlats tematiskt på en överskådlig sida. Här hittar du t.ex. det som producerats om katekesen och Augsburgska bekännelsen. Det finns också tre årgångar med Daniel Johanssons genomgångar av kyrkoårets evangelietexter. Även fyra årgångar med passionspredikningar har samlats här. Robert Kolbs gästspel genom åren finns på en sida. Ljudarkivet har fått sin egen sida. Och mycket mer!

Hemsidan: ffg.se/resurser/fordjupning

Stöd satsningen på Församlingsfakulteten för alla!

Bankgiro: 622-5387

Swish: 123 100 84 57

Plusgiro: 64060-7

Gunnels Massage

Djupgående svensk klassisk massage.
Nu även med Medicinsk laser.

www.GunnelsMassage.se

Vill du annonsera här? Kontakta FFG:s expedition.

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds tidningen med uppgift om nya adressen

Hallå där, Jonatan Ådahl!

Hälsnings redaktion har ställt några frågor till Jonatan Ådahl, nyutträd lärare i Gamla testamentet och bibliotekarie på Församlingsfakulteten.

Berätta lite om dig själv och din bakgrund.

Jag är gift med Evelina och vi har tre barn Agnes, Joel och Gabriel och ett på kommande i augusti. Vi är just nyinflyttade i Öttum i Vara kommun. Jag är prästson, född och uppvuxen i en liten by som heter Slättåkra två mil norr om Halmstad. För dem som är intresserade av ost så är Slättåkra grannbyn till Kvibille. Efter min värnplikt på Ing2 i Eksjö, började jag på FFG:s TU-utbildning för teologiska studier med exegetik som huvudspår. Efter FFG läste jag pastorala kursen som då gavs av Lutherstiftelsen. Sen blev det latin under en termin vid Göteborgs universitet i väntan på att flytta till Åbo i Finland för kompletterande och vidare studier i teologi vid Åbo Akademi. Vi bodde i Finland i ca 2 år och vårt andra barn föddes där. Efter studierna i Åbo, flyttade vi tillbaka till Sverige, till Snärshult utanför Vittsjö i norra Skåne, och jag prästvigdes för Missionsprovinsen. Under hösten 2014 påbörjade jag mina doktorandstudier vid Åbo Akademi samtidigt som jag vikarierade som lärare i hebreiska här på FFG. Under sommaren 2017 flyttade vi till Vännäsby utanför Umeå. Jag hade fått tjänst som komminister i Sackeuskyrkan i Umeå och min fru påbörjade studier för Högskoleexamen i byggnadsteknik vid Umeå Universitet. Vi bodde där t.o.m. 2020 då min fru blev färdig med sina studier. Sen flyttade vi ner till Skåne igen för arbete och forskningsstudier.

Du har själv varit student på FFG. Berätta!

Det stämmer. Jag var student här på FFG 2008–2011, när FFG låg nere vid Korsvägen. Det var en spännande tid då jag lärde mig mycket. Jag minns att det var intensivt i början eftersom jag missade första terminen p.g.a. min värnplikt och behövde läsa i kapp.

I höst blir det disputation. Vad handlar avhandlingen om?
Min avhandling handlar om användningen av gammaltestamentliga citat i vissa judiska texter där man har använt verser

utanför 1 Mosebok och förstätt texterna som syftande på personen Adam i skapelsen. Jag analyserar dessa texter och försöker förstå hur och varför författarna har citerat och kopplat samman de bibeltexter med varandra som de har gjort och hur detta sen relaterar till de temata som finns i dokumenten. Jag försöker helt enkelt gå i deras fotspår och spåra tankegångarna. Dessutom försöker jag se om och i så fall vilken eventuell förhistoria som det finns till dessa tolkningar och hur den i så fall spelar in.

Har du något annat specialområde inom ditt ämne?

Jag är intresserad av hermeneutiska frågeställningar, principerna för varför man läser och tolkar texter som man gör. Om exegetik är akten att tolka och utlägga text, så är hermeneutik de bakomliggande principerna för tolkning, reglerna för tolkning om man så vill.

Vad tänker du om din roll som bibliotekarie?

Det är nytt för mig detta att organisera och katalogisera böcker i sådan här omfattning. Det blir lärorikt och utvecklande att få leda arbetet med biblioteket. Jag får stå på jättars axlar. Mina företrädare i biblioteket har gjort ett enormt arbete med att sortera, föra in och klassificera om böcker. Det finns också flera som gör ett fantastiskt arbete med biblioteket.

Vad ser du mest fram emot i din nya tjänst?

Att få undervisa, både hebreiska och Gamla testamentet. Det kommer att bli roligt och stimulerande. Det är alltid utvecklande att få ge vidare det som man själv fått upptäckta och brinner för.

Välkommen till Församlingsfakulteten Jonatan!